

Urlopy wypoczynkowe

Stan prawny – październik 2012 r.

Poznaj swoje
prawa **pracy**

www.pip.gov.pl

Urlopy wypoczynkowe

- Pracownicze prawo do wypoczynku nie wynika jedynie z przepisów Kodeksu pracy. Zapewnia je już art. 66 Konstytucji RP, stwierdzając, iż pracownik ma prawo do określonych w ustawie dni wolnych od pracy i corocznych płatnych urlopów.
- Według art. 152 k.p. pracownikowi przysługuje prawo do corocznego, nieprzerwanego, płatnego urlopu wypoczynkowego. Jest to przerwa w pracy przeznaczona na regenerację sił psychofizycznych osoby zatrudnionej na podstawie stosunku pracy.

Urlopy wypoczynkowe

Udzielanie urlopów opiera się na następujących zasadach:

- **powszechności:** prawo do urlopu mają wszyscy pracownicy,
- **równości:** pracownicy posiadający te same okresy zatrudnienia bądź okresy pobierania nauki mają prawo do urlopu w tym samym wymiarze,
- **odpłatności:** przerwa urlopowa jest płatna; za ten okres pracownikowi przysługuje wynagrodzenie na tych samych zasadach jakby pracował,

Urlopy wypoczynkowe

Udzielanie urlopów opiera się na następujących zasadach:

- **prawa do urlopu w naturze** – poza sytuacjami określonymi w art. 171 k.p. niedopuszczalne jest wypłacenie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop; poza tym pracownik nie może skutecznie zrzec się prawa do urlopu (por. art. 152 § 2 k.p.),
- **nieprzerwalności:** podzielenie urlopu na części może nastąpić tylko na wniosek pracownika.

Prawo do pierwszego urlopu

Pracownik podejmujący pracę po raz pierwszy, w roku kalendarzowym, w którym podjął pracę, uzyskuje prawo do urlopu z upływem każdego miesiąca pracy, w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu przysługującego mu po przepracowaniu roku.

Prawo do pierwszego urlopu – liczenie terminów

- Przepisy Kodeksu pracy nie określają sposobu liczenia terminów, dlatego przy obliczaniu terminów miesięcznych należałoby posłużyć się przepisami kodeksu cywilnego w tym zakresie (art. 300 k.p. w związku z art. 112 k.c.).
- Z przepisów tych wynika, że termin oznaczony w miesiącach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby dnia takiego w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca.

Zdaniem Sądu Najwyższego

- Okres pracy powinien być ustalony przy uwzględnieniu potocznego sposobu liczenia terminów, a więc jego upływ następuje w dniu bezpośrednio poprzedzającym dzień, który nazwą lub datą odpowiada dniowi, w którym liczenie okresu rozpoczęto – wyrok SN z dnia 19 grudnia 1996 r. – I PKN 47/96.

Prawo do pierwszego urlopu – liczenie terminów

- Przy obliczaniu pełnych miesięcy pracy – na potrzeby ustalenia prawa pracownika do pierwszego w życiu urlopu wypoczynkowego – istotne jest pozostawianie w zatrudnieniu przez okres pełnych miesięcy, bez znaczenia jest natomiast kwestia ile dany miesiąc kalendarzowy ma dni.
- Ponadto gdy pracownik podejmuje kolejno zatrudnienie u więcej niż jednego pracodawcy, a okresy zatrudnienia nie obejmują pełnych miesięcy kalendarzowych, za miesiąc pracy należy przyjąć 30 dni (art. 114 k.c.).

Prawo do pierwszego urlopu

Zasady udzielania pierwszego urlopu:

- zasady te mają zastosowanie tylko w roku kalendarzowym, w którym pracownik po raz pierwszy podjął pracę,
- bez względu na ilość pracodawców,
- brak podstaw do zaokrąglania w górę wymiaru tego urlopu do pełnego dnia, choć pracodawca może postąpić na korzyść pracownika i zaokrąglić go w górę,
- prawo pracownik nabywa z upływem ostatniego dnia miesiąca, jeżeli pozostaje w zatrudnieniu od pierwszego dnia danego miesiąca.

Przykład

- Z upływem ostatniego dnia miesiąca, jeżeli pracownik pozostaje w zatrudnieniu od pierwszego danego miesiąca

np. miesiąc zatrudnienia upłynie 31 lipca, jeżeli do nawiązania stosunku pracy doszło 1 lipca. Miesiąc zatrudnienia upłynie 28 lutego, jeżeli do nawiązania stosunku pracy doszło 1 lutego,

- Z upływem dnia w następnym miesiącu kalendarzowym, który datą poprzedza dzień nawiązania stosunku pracy, jeżeli do nawiązania stosunku pracy dochodzi w trakcie miesiąca kalendarzowego,

np. miesiąc upłynie 29 listopada, jeżeli do nawiązania stosunku pracy doszło 30 października, miesiąc upłynie 15 marca jeżeli do nawiązania stosunku pracy doszło 16 lutego,

Przykład

- Z upływem 30 dni, jeżeli pracownik pozostawał w zatrudnieniu u kolejnych pracodawców krócej niż miesiąc kalendarzowy

np. miesiąc upłynie jeżeli pracownik pozostawał w zatrudnieniu 1 listopada do 15 listopada (15 dni) i od 17 grudnia do 31 grudnia (15 dni) co w sumie daje 30 dni).

Przykład

Jeżeli pracownik podejmie pierwszą w życiu pracę po 2 grudnia danego roku, to w tym roku kalendarzowym nie nabędzie już prawa do pierwszego urlopu, gdyż nie spełni warunku przepracowania pełnego miesiąca.

Natomiast z dniem 1 stycznia następnego roku kalendarzowego nabędzie prawo do kolejnego urlopu wypoczynkowego w pełnym wymiarze.

Okres przepracowany w grudniu poprzedniego roku zostanie wliczony do stażu pracy tego pracownika.

Zapamiętaj!

- Pracownik nie może zrzec się ani samego urlopu, wynagrodzenia za urlop, ani też ekwiwalentu za urlop, który jest pieniężnym surogatem wypłacanym w ściśle określonych okolicznościach.
- **Prawo do kolejnych urlopów** pracownik nabywa za dany rok kalendarzowy „z góry” w dniu 1 stycznia, o ile w tym dniu pozostaje w zatrudnieniu.
- Jeżeli natomiast pracownik podejmuje kolejne zatrudnienie w ciągu roku kalendarzowego, to dniem nabycia prawa do kolejnego urlopu jest dzień, stanowiący początek zatrudnienia w danym roku kalendarzowym.

Urlopy wypoczynkowe

Wymiar urlopu wynosi:

- 20 dni – jeżeli pracownik jest zatrudniony krócej niż 10 lat,
- 26 dni – jeżeli pracownik jest zatrudniony co najmniej 10 lat.

Wymiar urlopu

Do stażu pracy, od którego uzależniony jest wymiar urlopu wlicza się:

- okresy pracy,
- okres nauki,
- okresy zaliczalne.

Wymiar urlopu

Okresy pracy, które mają wpływ na wymiar urlopu to:

- okresy poprzedniego zatrudnienia, bez względu na przerwy w zatrudnieniu oraz sposób ustania stosunku pracy,
- w przypadku jednoczesnego pozostawania w dwóch lub więcej stosunkach pracy wliczeniu podlega okres poprzedniego niezakończonego zatrudnienia w części przypadającej przed nawiązaniem drugiego lub kolejnego stosunku pracy.

Wymiar urlopu

Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu, wlicza się z tytułu ukończenia:

- zasadniczej lub innej równorzędnej szkoły zawodowej – przewidziany programem nauczania czas trwania nauki, nie więcej jednak niż 3 lata,
- średniej szkoły zawodowej – przewidziany programem nauczania czas trwania nauki, nie więcej jednak niż 5 lat,
- średniej szkoły zawodowej dla absolwentów zasadniczych (równorzędnych) szkół zawodowych – 5 lat,
- średniej szkoły ogólnokształcącej – 4 lata,
- szkoły policealnej – 6 lat,
- szkoły wyższej – 8 lat.

Wymiar urlopu

Jeżeli pracownik pobierał naukę w czasie zatrudnienia, do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu, wlicza się:

- bądź okres zatrudnienia, w którym była pobierana nauka,
- bądź okres nauki,
- zależnie od tego, co jest korzystniejsze dla pracownika.

Wymiar urlopu

Okresy, które mają wpływ na wymiar urlopu wypoczynkowego to m.in.:

- okres pobierania zasiłku i stypendium przez osobę bezrobotną skierowaną przez starostę na szkolenie lub odbywająca staż albo przygotowanie zawodowe w miejscu pracy,
(art. 79 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Z 2004 r., Nr 99, poz. 1001 ze zm.),
- okres zatrudnienia za granicą u pracodawców zagranicznych,
(art. 86 ustawy z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r., ,Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.),

Wymiar urlopu

- zasadnicza służba wojskowa,

art. 120 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.),

- okres, za który pracownikowi przyznano odszkodowanie z powodu wadliwego rozwiązania stosunku pracy przez pracodawcę,

art. 51 § 2 Kodeksu pracy,

- skrócenie okresu zatrudnienia na podstawie art. 361 Kodeksu pracy,

art. 36[1] § 2 Kodeksu pracy,

Wymiar urlopu

- okres wykonywania pracy nakładczej, w którym wykonawca uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości co najmniej 50% minimalnego wynagrodzenia,

§ 32 ust. 7 rozporządzenia RM z 31.12.1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz.U. z 1976 r. Nr 3, poz. 19 z późn.zm.),

- okres urlopu bezpłatnego udzielanego pracownikowi w celu pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy,

art. 25 § 11 ustawy z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 z późn.zm.),

Wymiar urlopu

- okres urlopu bezpłatnego na czas wykonywania mandatu posła lub senatora,

art. 28 ustawy z 9.05.1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. z 2003 r. Nr 221, poz. 2199 z późn.zm.),

- okres pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym.

art. 1 ustawy z 20.07.1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. z 1990 r. Nr 54, poz.310).

Wymiar urlopu

Do stażu pracy, od którego zależy wymiar urlopu wypoczynkowego nie wlicza się:

- okresu pracy na podstawie umowy zlecenie i innej umowy cywilnoprawnej,
- okresu prowadzenia działalności gospodarczej,
- okresu urlopu bezpłatnego – art. 174 § 2 KP.

Wymiar urlopu dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy

Wymiar urlopu dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy tego pracownika, biorąc za podstawę wymiar urlopu dla pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy.

Niepełny dzień urlopu zaokrągla się w górę do pełnego dnia.

Przykład

- 1) Pracodawca zatrudnił na 3/4 etatu absolwenta wyższej uczelni, dla którego jest to pierwsza praca. Pracownik ma staż pracy krótszy niż 10 lat. Proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy urlop wypoczynkowy pracownika wynosi 15 dni ($3/4 \times 20$ dni). Za każdy miesiąc pracy nabędzie on prawo do 1,25 dnia urlopu ($1/12 \times 15$ dni = 1,25 dnia).
- 2) Pracodawca zatrudnił na 3/4 etatu pracownika z 12-letnim stażem pracy. Proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy urlop wypoczynkowy pracownika wynosi 20 dni ($3/4 \times 26$ dni = 19,5, po zaokrągleniu 20 dni).

Ważne!

W sytuacji gdy w trakcie roku kalendarzowego dochodzi do zmiany wymiaru czasu pracy danego pracownika z niepełnego na pełny (lub odwrotnie), właściwą metodą wyliczenia wymiaru urlopu jest dokonanie dwóch niezależnych wyliczeń odpowiednio dla okresu pracy w danym wymiarze etatu.

Przykład

Pracownik posiadający staż pracy przekraczający 10 lat, przez 4 miesiące był zatrudniony na 3/4 etatu, a przez pozostałe 8 miesięcy tego roku na pełny etat. Z tytułu zatrudnienia na niepełny etat nabędzie on prawo do urlopu w wymiarze 7 dni $[(3/4 \times 26) \times 4/12 = 6,66, \text{ po zaokrągleniu } 7 \text{ dni}]$, natomiast z tytułu pracy w pełnym wymiarze 18 dni $(26 \times 8/12 = 17,33, \text{ po zaokrągleniu } 18 \text{ dni})$. W roku kalendarzowym wymiar urlopu tego pracownika będzie wynosił 25 dni.

Zasady udzielania urlopów

1. Urlopu udziela się w dni, które są dla pracownika dniami pracy, zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy, w wymiarze godzinowym, odpowiadającym dobowemu wymiarowi czasu pracy pracownika w danym dniu.

2. Przy udzielaniu urlopu w wyżej wskazany sposób, jeden dzień urlopu odpowiada 8 godzinom pracy.

Zasady udzielania urlopów

- Reguły wyżej przywołane stosuje się do pracownika, którego dobową normą czasu pracy, wynikającą z odrębnych przepisów jest niższa niż 8 godzin.
- Udzielenie pracownikowi urlopu w dniu pracy w wymiarze godzinowym odpowiadającym części dobowego wymiaru czasu pracy dopuszczalne jest jedynie w przypadku, gdy część urlopu pozostała do wykorzystania jest niższa niż pełny dobowy wymiar czasu pracy pracownika w dniu, na który ma być udzielony urlop.

Urlop uzupełniający

- Pracownikowi, który wykorzystał urlop za dany rok kalendarzowy, a następnie uzyskał w ciągu tego roku prawo do urlopu w wyższym wymiarze, przysługuje urlop uzupełniający.
- Oznacza to, że pracownik, który nie wykorzystał urlopu nabywa od razu prawo do urlopu w wyższym wymiarze, a nie do urlopu uzupełniającego.

Urlop w wymiarze proporcjonalnym

W roku kalendarzowym, w którym ustaje stosunek pracy z pracownikiem uprawnionym do kolejnego urlopu, pracownikowi przysługuje urlop:

1) u dotychczasowego pracodawcy – w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego u tego pracodawcy w roku ustania stosunku pracy, chyba że przed ustaniem tego stosunku pracownik wykorzystał urlop w przysługującym mu lub w wyższym wymiarze,

Urlop w wymiarze proporcjonalnym

2) u kolejnego pracodawcy – w wymiarze:

a) proporcjonalnym do okresu pozostałego do końca danego roku kalendarzowego – w razie zatrudnienia na czas nie krótszy niż do końca danego roku kalendarzowego,

b) proporcjonalnym do okresu zatrudnienia w danym roku kalendarzowym – w razie zatrudnienia na czas krótszy niż do końca danego roku kalendarzowego, (art. 155[1] § 1 k. p.).

Wymiar urlopu proporcjonalnego

Zasady ustalaniu wymiaru urlopu proporcjonalnego

- kalendarzowy miesiąc pracy odpowiada 1/12 rocznego wymiaru urlopu przysługującego pracownikowi,
- niepełny kalendarzowy miesiąc pracy zaokrągla się w górę do pełnego miesiąca,
- jeżeli ustanie stosunku pracy u dotychczasowego pracodawcy i nawiązanie takiego stosunku u kolejnego pracodawcy następuje w tym samym miesiącu kalendarzowym, zaokrąglenia do pełnego miesiąca dokonuje dotychczasowy pracodawca.

Przykład

Pracownik posiadający 10-letni staż urlopowy był zatrudniony u poprzedniego pracodawcy do 10 kwietnia 2011 r. Wykorzystał w tym czasie 9 dni urlopu ($4/12 \times 26 \text{ dni} = 8,66$, po zaokrągleniu 9 dni).

Następnie podjął pracę od 15 kwietnia 2011 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. U obecnego pracodawcy pracownik nabył w 2011 r. prawo do 17 dni urlopu. Ponieważ pierwszy pracodawca miał obowiązek rozliczyć urlop za 4 miesiące 2011 r., aktualny pracodawca obliczył wymiar urlopu za pozostałe 8 miesięcy 2011 r.

Proporcjonalne obniżenie urlopu

Zasady dotyczące urlopów proporcjonalnych stosuje się odpowiednio do pracownika powracającego do pracy u dotychczasowego pracodawcy w ciągu roku kalendarzowego po trwającym **co najmniej 1 miesiąc okresie:**

Proporcjonalne obniżenie urlopu

- 1) urlopu bezpłatnego,
- 2) urlopu wychowawczego,
- 3) odbywania zasadniczej służby wojskowej lub jej form zastępczych, okresowej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego albo ćwiczeń wojskowych,
- 4) tymczasowego aresztowania,
- 5) odbywania kary pozbawienia wolności,
- 6) nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy.

Proporcjonalne obniżenie urlopu

Zasady obniżania wymiaru urlopu:

- okresy niewykonywania pracy muszą trwać co najmniej 1 miesiąc w danym roku kalendarzowym,
- okresy niewykonywania pracy krótsze niż 1 miesiąc podlegają sumowaniu, aż do osiągnięcia 30 dni,
- sumowaniu podlegają wszystkie okresy, a nie tylko jednorodne,

Proporcjonalne obniżenie urlopu

- proporcjonalnego obniżenie wymiaru urlopu dokonujemy tylko w tym roku kalendarzowym, w którym pracownik powrócił do pracy, a nie w tym, w którym rozpoczął się okres niewykonywania pracy,
- obniżamy wymiar urlopu za dany rok kalendarzowy dopiero po wystąpieniu w tym roku okresu niewykonywania pracy,
- katalog przyczyn pomniejszenia urlopu wypoczynkowego jest zamknięty.

Przesunięcie urlopu

1. Przesunięcie terminu na wniosek pracownika

Wcześniej ustalone terminy urlopu wypoczynkowego mogą być zmieniane z inicjatywy pracodawcy lub pracownika. Można przesunąć termin urlopu na wniosek pracownika umotywowany ważnymi przyczynami.

Pozwala na to art. 164 § 1 kp. Ocena, czy przyczyny podawane przez pracownika są ważne należy do pracodawcy.

Przesunięcie urlopu

2. Przesunięcie terminu bez wniosku pracownika

Przesunięcie terminu urlopu może także nastąpić, jeżeli nieobecność wypoczywającego pracownika spowodowałaby poważne zakłócenia toku pracy (art. 164 § 2 k. p.). Ocena powagi zakłóceń również należy do pracodawcy.

Przesunięcie urlopu

3. Obowiązkowe przesunięcie urlopu

Mogą się zdarzyć okoliczności powodujące, że przesunięcie terminu urlopu jest obowiązkowe.

Do takich sytuacji należą:

- choroba,
- odosobnienie związane z chorobą zakaźną,
- powołania na ćwiczenia wojskowe lub szkolenie wojskowe do 3 miesięcy,
- urlop macierzyński.

Wtedy pracodawca obowiązkowo przesuwa pracownikowi urlop na inny termin (art. 165 k. p.).

Przykład

Pracownik zatrudniony w podstawowym systemie czasu pracy od poniedziałku do piątku, wykorzystujący 14 dni urlopu wypoczynkowego w okresie od 4 do 23 maja 2011 r., zachorował i otrzymał zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do pracy obejmujące okres od 20 do 24 maja 2011 r. Z powodu choroby pracownik nie wykorzystał 3 dni zaplanowanego urlopu wypoczynkowego. Mimo niewykorzystania urlopu pracownik powinien stawić się do pracy 25 maja 2011 r. Nie następuje tu bowiem automatyczne przesunięcie i wydłużenie urlopu o dni niewykorzystane z powodu choroby.

Odwołanie z urlopu

- Jeżeli wystąpiły okoliczności nieprzewidziane w chwili rozpoczęcia urlopu, które wymagają obecności pracownika, pracodawca może odwołać pracownika z urlopu.
- Pracownik odwołany z urlopu ma obowiązek stawić się w miejscu wskazanym przez pracodawcę, a pracodawca pokrywa koszty poniesione przez pracownika w bezpośrednim związku z odwołaniem go z urlopu – np. koszty przejazdu czy pobytu w ośrodku wypoczynkowym

Zapamiętaj!

- Odwołanie z urlopu powinno być dokonane z odpowiednim wyprzedzeniem, tak aby pracownik miał możliwość wykonania polecenia pracodawcy w wyznaczonym przez niego terminie.
- Odwołanie z urlopu wypoczynkowego należy traktować jako polecenie służbowe.

Termin realizacji prawa do urlopu

- Celem urlopu wypoczynkowego jest regeneracja sił utraconych w toku pracy.
- Realizacja tego celu jest możliwa jeśli urlop będzie regularny (coroczny) i długi (nieprzerwany lub co najmniej dwutygodniowy) – art. 152 § 1 K.p.

Termin realizacji prawa do urlopu

- Pracodawca jest obowiązany udzielić pracownikowi urlopu w tym roku kalendarzowym, w którym pracownik uzyskał do niego prawo.
- Urlopu niewykorzystanego w terminie ustalonym w planie urlopów albo po porozumieniu z pracownikiem należy pracownikowi udzielić najpóźniej do dnia 30 września następnego roku kalendarzowego.
- **Ważne:** Termin ten uważa się za zachowany, jeżeli pracownik rozpocznie urlop przed jego upływem, czyli przed 30 września następnego roku.

Termin realizacji prawa do urlopu

Może się jednak zdarzyć, że pracodawca nie udzieli urlopu w wymaganym terminie.

Urlop w takiej sytuacji „nie przepada”.

Zdaniem Sądu Najwyższego

Wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. (sygn.akt I PK 124/05; M.P.Pr. 2006/3/119)

Pracodawca może wysłać pracownika na zaległy urlop, nawet gdy ten nie wyraża na to zgody.

Ekwiwalent pieniężny przysługuje tylko wtedy, gdy wykorzystanie urlopu w naturze nie jest możliwe.

Przedawnienie roszczeń

- Roszczenia ze stosunku pracy przedawniają się z upływem trzech lat od dnia, w którym świadczenie stało się wymagalne – art. 291 §[1] K.p.

Zdaniem Sądu Najwyższego

Wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2001 r. (sygn.akt I PKN 367/00; OSNP 2003/2/38)

Roszczenie o udzielenie urlopu wypoczynkowego przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stało się wymagalne (art. 291 § 1 KP), przy czym rozpoczęcie biegu tego terminu następuje bądź z końcem roku kalendarzowego, za który urlop przysługuje (art. 161 KP), bądź najpóźniej z końcem pierwszego kwartału roku następnego, jeżeli urlop został przesunięty na ten rok z przyczyn leżących po stronie pracownika lub pracodawcy (art. 168 KP).

Urlop wypoczynkowy po urlopie macierzyńskim

- Pracodawca ma obowiązek udzielenia na wniosek pracownicy należnego jej w danym roku kalendarzowym urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po urlopie macierzyńskim.
- To szczególne uprawnienie przysługuje także ojcu dziecka korzystającemu z urlopu macierzyńskiego.
- W tym przypadku, nawet jeśli pracodawca wie o zamiarze skorzystania przez pracownicę z urlopu wychowawczego, nie stosuje tu zasady proporcjonalności urlopu wypoczynkowego i musi udzielić go w pełnym należnym wymiarze.

Ważne!

- Pracodawca jest związany wnioskiem urlopowym pracownicy złożonym po urlopie macierzyńskim i nie może odmówić udzielenia jej urlopu we wskazanym przez pracownicę terminie.

Urlop w okresie wypowiedzenia

- Pracodawca ma prawo wysłać pracownika na urlop wypoczynkowy w okresie wypowiedzenia umowy o pracę.
- I to zarówno na urlop bieżący, jak i zaległy. Wymiar urlopu bieżącego ustalany jest proporcjonalnie (zgodnie z zasadami proporcji z art. 155[1] k. p.).
- **Ważne:** Pracodawca udziela urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia bez wniosku, a nawet bez zgody pracownika.

Urlop na żądanie

- Pracodawca jest obowiązany udzielić na żądanie pracownika i w terminie przez niego wskazanym nie więcej niż 4 dni urlopu w każdym roku kalendarzowym.
- Pracownik zgłasza żądanie udzielenia urlopu najpóźniej w dniu rozpoczęcia urlopu.

Zdaniem Sądu Najwyższego

W wyroku z 15 listopada 2006 r. (I PK 128/06, OSNP 2007/23-24/346), SN wskazał, iż zgłoszenie urlopu na żądanie powinno nastąpić przed rozpoczęciem swojego dnia pracy.

Urlop na żądanie

- Łączny wymiar urlopu na żądanie nie może przekroczyć w roku kalendarzowym 4 dni, niezależnie od liczby pracodawców, z którymi pracownik pozostaje w danym roku w kolejnych stosunkach pracy.

Urlop na żądanie

- Prawo do 4 dni urlopu na żądanie oznacza, że pracownik może 4 razy w roku zażądać udzielenie mu urlopu na dzień, który zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy, miał być jego dniem pracy:
  - gdyby pracownik wystąpił o urlop na żądanie np. na 4 dni, w których, zgodnie z jego rozkładem czasu pracy, miał pracować po 12 godzin - wykorzystałby 48 godzin urlopu,
  - gdyby pracownik występował o taki urlop na dni, w których zgodnie z jego rozkładem, wynosił 4 godziny, to wykorzystałby 16 godzin urlopu.

Urlop na żądanie

- Pracownik może zgłosić żądanie udzielenia czterech dni urlopu w jakiegokolwiek formie – pisemnie, ustnie, telefonicznie lub w inny dostępny sposób.
- Urlopu na żądanie nie uwzględnia się w planie urlopów – art. 163 Kodeksu pracy.

Urlop na żądanie

- Urlop na żądanie w wymiarze 4 dni przysługuje na dany rok kalendarzowy.
- Urlop niewykorzystany do końca grudnia nie przepada, ale traci cechy urlopu na żądanie i przechodzi na następny rok kalendarzowy jako zwykły dzień urlopowy, który można wykorzystać do końca danego roku kalendarzowego.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym.
- Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego z stopni niepełnosprawności tj. umiarkowanego lub znacznego.

Art. 19 ustawy z dnia 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 z późn.zm.).

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Urlop ten nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych lub do co najmniej 10 dniowego urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Osobie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zatrudnionej w niepełnym wymiarze czasu pracy, urlop dodatkowy przysługuje w wymiarze proporcjonalnym do wymiaru jej etatu.

Przykład

Firma zatrudnia na 1/2 etatu pracownika z 5-letnim stażem urlopowym legitymującego się znacznym stopniem niepełnosprawności. Pracownik z takim stopniem niepełnosprawności zatrudniony przez cały rok ma prawo do 15 dni urlopu wypoczynkowego [$1/2$ etatu $\times$ (20 dni urlopu podstawowego + 10 dni urlopu dodatkowego)].

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

Urlop pracownika młodocianego

- Pracownik młodociany nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego po upływie 6 miesięcy od rozpoczęcia pierwszej pracy.
- Wymiar jego urlopu wynosi wówczas 12 dni roboczych. Po upływie kolejnych 6 miesięcy, czyli łącznie po roku pracy, młodociany nabywa prawo do następnych 26 dni roboczych urlopu wypoczynkowego.
- W sumie urlop młodocianego po roku pracy wynosi 38 dni. Natomiast w roku kalendarzowym, w którym młodociany kończy 18 lat, ma prawo do urlopu w wymiarze krótszym - bo 20 dni roboczych - jeżeli prawo do tego urlopu uzyskał przed ukończeniem 18 lat.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Jeżeli młodociany pracownik uczy się, to wówczas pracodawca ma obowiązek udzielenia urlopu w okresie ferii szkolnych.
- Gdyby jednak młodociany pracownik nie nabył prawa do urlopu przed feriami, wówczas może wystąpić z wnioskiem do pracodawcy o udzielenie urlopu "zaliczkowego" w okresie ferii szkolnych.
- Pracodawca nie może odmówić młodocianemu udzielenia urlopu w tym okresie.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Łącznie z przysługującym mu urlopem wypoczynkowym urlop bezpłatny nie może trwać dłużej niż 2 miesiące.
- Okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze młodocianego. Pracodawca nie może odmówić udzielenia mu tego urlopu.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

Urlop pracowników tymczasowych

Pracownik tymczasowy ma prawo do 2 dni urlopu wypoczynkowego za każdy miesiąc pozostawania w dyspozycji jednego pracodawcy użytkownika lub więcej niż jednego pracodawcy użytkownika.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Prawo do wykorzystania urlopu wypoczynkowego w naturze jest uzależnione od czasu wykonywania przez pracownika tymczasowego pracy na rzecz tego samego pracodawcy użytkownika.
- Jeżeli okres zatrudnienia pracownika tymczasowego wynosi co najmniej 6 miesięcy, wówczas pracodawca użytkownik ma obowiązek umożliwić pracownikowi tymczasowemu wykorzystanie urlopu w naturze.

Dodatkowe urlopy wypoczynkowe

- Pracodawca użytkownik ustala z pracownikiem termin wykorzystania urlopu. W przypadku gdy okres wykonywania pracy jest krótszy niż 6 miesięcy, udzielenie urlopu wypoczynkowego w naturze wynika z uzgodnień między agencją pracy tymczasowej a pracodawcą użytkownikiem.
- Pracownik tymczasowy ma także prawo do urlopu na żądanie, jednak tylko wtedy, gdy świadczy pracę na rzecz jednego pracodawcy użytkownika przez okres co najmniej 6 miesięcy.

Ważne!

- Pracownik tymczasowy pracujący co najmniej 6 miesięcy u jednego pracodawcy użytkownika ma prawo do urlopu na żądanie.
- Urlopu wypoczynkowego należy udzielić w te dni, które byłyby dla pracownika tymczasowego dniami pracy.

Urlopy wypoczynkowe

Stan prawny – październik 2012 r.

Opracowanie prezentacji: Agnieszka Momot, Luiza Kotowska

OIP Poznań